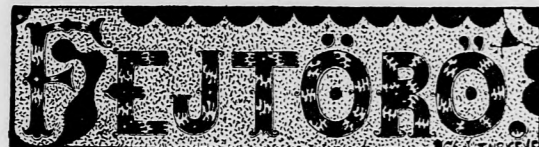

A csurgói ev. ref. főgimnázium «Csokonai-önképzőkör»-ének pályatetelei közül csak a «Kurucz-nóták Thaly gyűjteményében és Endrődy S. feldolgozásában» cz. díja volt kiadható — 5 forinttal megtoldva — Stampfer Mór VIII. o. tanulóknak, sikerült munkájáért. Horatius «Ad Lollium» cz. alexandrinokban való lefordításáért jutalmat kaptak Ivanics K. VIII. és Halka J. VII. o. tanulók.

Jeitje: Fejtőrő az elme sportja.

Rovatvezető: Csiszár József.

Irodalomtörténeti kérdés:

Ki volt azon jeles író a múlt században, ki a szatmári békétől a magyar testőrség fellépéséig terjedő sivár korszaknak egyik kimagasló alakja volt? Egyike volt a nyelvújítóknak, írt vallásos, bölcseleti költeményeket, de legnevezetesebbek prózai munkái. Munkáit Toldy Ferencz adta ki. Hol és mikor született, hol és mikor halt meg?

Történelmi kérdés:

Ki volt azon lengyel hős, a kinek vezérlete alatt a lengyelek 1794-ben hősiessé küzdöttek? Melyik magyar költő énekelte meg és milyen cím alatt?

Számítási kérdés:

Egy község 40.000 korona kölesön fejében 2500 korona évi tiszta jövedelmet hajtó erdejét engedni át használatra. Mily ideig engedheti meg ezen község az erdő használatát, ha a százalék 5?

Képrejtvény.

Megfejtési határidő 1899. augusztus 13.

A 30. számban közölt fejtőrő kérdések megfejtése:

Földrajzi kérdés: Caprera. Történelmi kérdés: Juda Makkabi. Képrejtvény: Borban a gyöngy fölfelé megy, jól teszi.

Helyesen fejtették meg: Polnitzky Leo, Hartmann Gaston Iovag, Sebők Dezső, Luft József, Beer Zsigmond,

Techet Károly, Paksy József, Litsek Zoltán, Stand Gábor, Lichtenstern Béla, Pláger Leo, Buzáth Jenő, Laufer Rezső és Ödön, Böhm Gyula, Acs Nagy István, ifj. Deil Jenő, Zs. Tóth Albert, Szabó Ferencz, Vadász Zoltán, Borosnyay Oszkár, ifj. Klimkó Mihály, Bagoly S., Mandel Miksa, Schwitzer Zoltán, N. Botka Andor, Pais Dezső, Faix Károly, Farmasy Antal, Fejes István, Feuermann Miklós, Antony Gyula, Aczél (Adler) testvérek, Laban Antal, Zakár Lajos, Krausz Nándor, Balassa László, Szenyovszky Ferencz, Danzinger Kálmán, Lázár Béla, Wittmann György, Klein Ignác, Bohrandt Lajos, Kemény Antal, Gergelyi Jenő, Nyárády László, Puskás Endre, Géczy Géza, Jakabb Gyula, Horváth Sándor, Tóth Gyula, D. Puskás Jenő, Rodovitz Tivadar, Krepelka Ferencz, Goldmann Arthur, Herczeg Ernő, Bartsch Sándor, Kenedich Ede, Mócsy Zoltán, Glasner Győző, Braun Endre, Windt Lajos, Szeremley Császár Loránd, Krafka Boriska, Csakihen Károly, Izsák Gyula. *Andruska Venczel.*

A kitzőtt könyvjutalmat, Verne: «Öt hét léghajón» című művét *Andruska Venczel* tanuló nyerte el Szegeden

SZERKESZTŐI TELEFON.

Pataki. A Petőfi óda nem vált be. Olyan jó versekből volt módunk válogatni, hogy ezt igazán nem használhattuk. — **L. L.** A lapot csak úgy küldjük, ha előfizetnek rája, tegye meg ezt tehát unokafivére helyett s a lap tovább is járni fog. — **S. Z.** Arad. Úgy tudjuk, hogy igen. — **L. B. N.-Szombat.** Azt nem árulhatjuk el. — **T. G.** Déva. Az a tudósítás oly késői, hogy most már szégyenlenők kiadni. — **Caesar.** Olyan nemű közleménynek bővében vagyunk. — **G. K.** Sebnitz. Majd sorát kerítjük. — **B. K.** Bár idejében jött a cikk, de helyette jobbnak véltük azt adni, a mit ma közlünk. Üdv. Egyik dolgozata elnyerte a pálmát. — **R. D.** Szellemes megjegyzései nem egészen találók. Üdvözlét. — **Cs. K.** A versike nem jó. Ime egy szakasz prózában, de egyfolytában írva: Kicsiny madárka zöld lombra szállva újra zengi dalát és üt az óra bucsúzóra: légy áldva jó barát!

Lapunk kiadóhivatalában kapható:

Arany János Toldijának fejtegetése.

Összeállította

Dr. RUPP KORNÉL, főgymn. tanár.

Ára 30 krajczár.

MAGYAR DIÁKSZÓTÁR

Irta

Dr. DOBOS KÁROLY.

Ára 50 kr.

MAGYAR IRÁSBELI FELADATOK.

Összeállította

Dr. RUPP KORNÉL,
főgymn. tanár.

Több mint ezer magyar feladatot tartalmaz
vázlatokban s kidolgozva.

Ára a 400 oldalra terjedő szép kiállítású munkának
2 forint.

Megrendelhető a Tanulók Lapja kiadóhivatalában.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	SZERKESZTI	FŐMUNKATÁRS:	SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Negyed évre ... 1 fjt 20 kr.	Dr. RUPP KORNÉL	GAAL MÓZES.	Budapest,
Fél évre ... 2 fjt 40 kr.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet	és könyvnyomda.	IV. ker., Egyetem-utca 4. szám.
Egész évre ... 4 fjt 80 kr.	Megjelenik minden vasárnap.		Kéziratokat nem adunk vissza.

A VIRTUS ÉS A KÖNNYELMŰSÉG.

(*) Lapunk hír-rovatában ismét egy gyászos következményű esetről vehetnek tudomást olvasóink. Alig száradt meg a hant egy másik korán elhunyt ifjú koporsója fölött, most ismét több egygyel a sir, a mely a nemzet reményének, az ifjúság egy tagjának tetemei fölött domborul.

Ismét egy végzetes balesetről van szó, melynek áldozatul egy hatodosztályos gimnazista esett Szatmáron.

Nem ismerjük ezt az esetet oly körülményesen hogy valóságos tényeket hozhatnánk fel, s nem is akarunk egy szerencsétlenül járt ifjú sirja fölött kárhóztató beszédet tartani, hanem csak az alkalmat ragadjuk meg, hogy óva és kérve intsük az ifjúságot, hogy mérsékelje a korával járó ifjú tüzet s vonja le a szomorú esetekből a consequentiákat.

Hogy Markovits Sándor szatmári diák virtuskodásának, vagy könnyelműségének lett-e áldozatja, — nem tudjuk. Azt azonban megilletődéssel látjuk, hogy az idej nagy vakációban szokatlanul nagy azon szerencsétlenségek száma, a melyek az ifjúság körében fordultak elő.

Csak a közel múlt napokban mentett ki egy aradi diákot éppen a tanárja a Tisza hullámai közül. Alig pár hete közöltük az ifjú Éhen Gyula tragédiáját s ugyanakkor felsoroltunk néhány esetet azon szerencsétlenségek közül, melyeknek mind csupa tanuló ifjú esett áldozatul.

Különös játéka a véletlennek, hogy az idén történik annyi baleset a deákokkal! Mi, a kik meglehetősen ismerjük a diák természetét — a nélkül, hogy az áldozatok emlékét bántani akarunk — két dologra visszük vissza ezek forrását: a virtuskodásra, meg a könnyelműségre.

Volt alkalmunk mind a kettőről személyes

tapasztalatokat szerezni. A fiatal, 15—16 éves diákok némelyikének hiába beszélünk, ő merész dolgokra, u. n. Bravurokra vágyakozik. Boldog, ha nagyobbat ugrik; büszke, hogy a byciklje örületesebb sebességgel száguld, mint társáé; ha puskája jobban találja a célt, mint pajtásáé; ha a szabad vizen messzebb beúszik, mint a másik; ha a robogó villamos kocsira felugorhatik, vagy menetközben arról egy biztos ugrással a földre terem; vagy . . . őh sok ilyet lehetne felhozni, — de minek részletezzünk? Minek említsük gyászos pusztulását annak a kis deáknak, a ki a futásban kimelegedve — csupa virtusból, mert hiszen neki nem árt meg — egy hajtásra kiitta a friss forrás vizet, s nem sokára virágos sir alá került; vagy azét a deákét, a ki fogadásból egy dunamenti községben a malomkerekek alatt akart átúszni: egy eredményre jutunk, arra, hogy ezek mind hősök akartak lenni a társak szemében és — sajnálatra méltó áldozatok lettek.

Az én volt iskolatársaim közt is volt egy ilyen hős; szegény, derék, jó fiú volt. Ő a tornászátára volt büszke, s egy veszedelmes productionál leesett és szörnyet halt. Azóta mi, az egész intézet, felhagytunk a virtuskodással, a mely ettől kezdve a szellemi téren való versenyzésre szorult le. A mi ott virtus, az igazi virtus és elkövetéséhez nem is kell semmi könnyelműség.

Figyelmébe ajánljuk az ifjúságnak, hogy maradjon a mértékletesség korlátai között.

Minden excessus megfoszulja magát s következményei gyakran oly természetűek, melyeknek tán egy egész élet boldogsága esik áldozatul.

A benned égő tüzet őrizd meg azokra a pillanatokra, a melyekben valóban szükség lesz a lobogó lángra, — addig pedig csak maradjon jól elrejtve.

AZ ORINOCON FÖLFELÉ.

Írta Verne Gyula.

33

Az Orinoco partjára jutottak. Sehol nem láttak élő lényt, a partmentén nem volt csónak sehol kikötve. Az Orinoco ezen a helyen sem nem mély, sem nem széles. Esperante atya neki vágott, s emberei nyomban utána haladtak keresztül a vizen. A tele hold nyájasan mosolygott rájuk az ég boltozatáról.

Mintegy teljes óra hosszáig mehettek az Orinoco tutsó partján. Gomo előre szaladt, s a nyomot kémlelte, mely a quivasok útját jelezte.

Egyszer csak hirtelen megállott, s ijedten felkiáltott.

A fa tövében egy mozdulatlan emberi alakot pillantott meg. Vagy aludt, vagy meg volt halva.

Gomo integetett a kezével, s Esperante atya lovát megsarkantyúzva csakhamar ott termett.

— Ő az, . . . ő az! — zokogta Gomo.

— Ő? — kérdé megütödvé Esperante. Leugrott lováról, s a fához sietett.

— Az őrmester! . . . Az őrmester! — kiáltott fel, a mint a földön fekvő alakot megpillantotta.

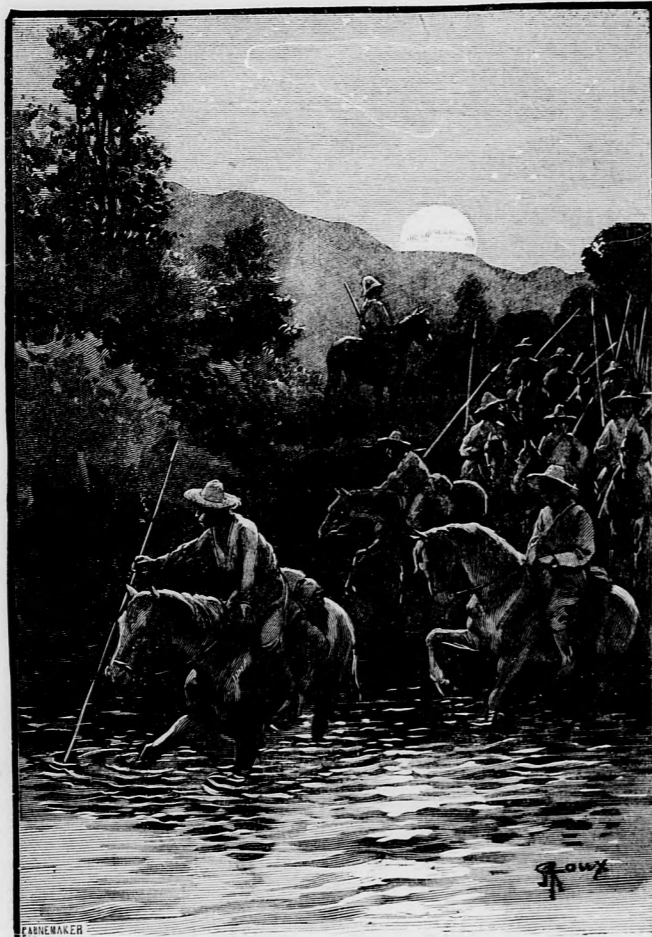
A vén katonának a mellén egy golyó ütötte seb véres foltja látszott. Körülötte a fű véres volt . . . talán halálos volt a seb, mert Martial meg sem mozdult.

— Martial! . . . Martial! — kiáltott fel Esperante atya, s a szemét könyek borították.

Letérdelt melléje, fülét reá tette a szíve tájára és hallgatózott:

— Él még! . . . Hála Istennek, él még!

Valóban Martial őrmester alig észrevehetőleg bár, de lélezte még. A karját is megpróbálta fölemelni, de az erőtlenséggel aláhanyatlott. Egy pillanatra fölvetette a szemét, s reá nézett Espe-

A TELE HOLD NYÁJASAN MOSOLYGOTT.

rante atyára, de fáradt szempillája rögtön lecsukódott.

— Ön az, . . . ön, ezredesem . . . ott lenn van Alfoniz . . . e szavakat suttogetta, s újra elhagyta eszmélete.

Esperante atya roppant izgatott volt, de nem ért reá, hogy gondolatait rendbe szedje. Intett, s az emberek egy kétkerekű taligát hoztak oda. Falevéllal megtöltötték, s a sebesültet gondosan elhelyezték rajta. Martial úgy feküdt ott, mint a halott. Esperante atya tovább folytatta az útját. Ő

maga lehetőleg folyton a taliga mellett haladt, melyben az ő derék, öreg bajtársa feküdt eszméletlenül . . . Minő tömkelege az emlékeknek újult meg a lelkében Esperante atyának! . . . Ezelőtt tizennégy évvel búcsú nélkül hagyta ott, s ime Venezuela ember nem lakta vidékén találkozik vele újra! . . . Ki lehetett az a gaz, a ki golyót röpi-tette hűsége ember mellébe? . . . Talán maga Alfoniz? . . .

. . . Gomonak tehát mégis igaza volt, midőn azt mondotta, hogy Martial őrmester ott van az utasok között . . . Az ám, de Gomo valami ifjúról is tett említést, a ki magát Kermor ezredes fiának nevezi, . . . s a ki — Gomo legalább úgy mondotta — az

apját, Kermor ezredes keresi. Nem tudott megnyugodni Esperante atya. Újra vallatni kezdte Gomot:

— Ez a vén katona nem egyedül jött — úgy monád, — valami ifjú jött vele —

— Igen, az én barátom, Jean.

— És mind a ketten Santa-Juanába igyekeztek?

— Úgy van, . . . a Kermor ezredes dolgában.

— Az ifjú tehát Kermor ezredesnek a fia?

— A fia.

Esperante atyának elszorult a szíve e határozott felelet hallatára, majd elkezdett vadul dobogni, mintha szűk lett volna börtöne. A titkozatosságot, mely abban nyilatkozott, hogy Kermor ezredes a fia keresi, sehoggy sem tudta magának megmagyarázni.

Osztökélte a guaharibokat, hogy még gyorsabban haladjanak. A lovasok tova száguldottak, a gyalog katonák ott maradtak fedezetül a megsebesült Martial mellett.

Az egykori ezredes, kiből később hittérítő vált, bizvást számíthattott arra, hogy Alfoniz rablóbandáját szétszórja.

Nyolcz óra előtt néhány perczcel megállott Esperante atya. A tulsó parton meredt fel a Manoir-fok. A víz mentén nem láthattak egy árva lelket sem, falcának, csónaknak semmi nyoma.

Amott beljebb az erdő felé a kanyarodásnál füst szállott fel a levegőbe.

Biztosra vette ugyan, hogy a quivas-indiánusok, de előbb meg akart felőle bizonyosodni.

Néhány guaharib nagy óvatosan előre mászott a bokrok között, de három percz múlva visszatértek és jelentették, hogy csakugyan a quivasok ütöttek ott tábort.

Esperante atya megvárta, míg a szekerek megérkeznek s a fedezetükre hátrahagyott gyalog guaharibok. Martial állapota ez alatt az idő alatt nem fordult rosszabbra, Esperante atya, vagy ha jobban tetszik: Kermor ezredes megtette a szükséges intézkedéseket arra nézve, hogy az ellenséget körülzárja, s így ártalmatlanná tegye.

Néhány perczcel utóbb irtózatossá kiáltás keletkezett, nyomban utána puskák ropogása hallatszott. A guaharibok megrohanták Alfoniz táborát, mielőtt a rablóknak elég idejük lett volna arra, hogy a védelemre elkészüljenek.

Számra nézve a két ellenség egyforma volt ugyan, de a guaharibok sokkal jobban fel voltak fegyverkezve. A rablóknak mindössze néhány revolverük volt. A harc tehát nem tarthatott sokáig, s valóban igen hamar vége is lett.

A quivasok legnagyobb része jóformán meg sem kísérlette az ellenállást, hanem eszeveszett futásban kerestett menedéket.

Amde a guaharibok golyói rémitő pusztítást vittek végbe közöttük. Alig sikerült egynek, hogy elmene-küljön.

Helloch és társai természetesen a támadóhoz csatlakoztak rögtön, mihelyt megpillantották Gomot, a ki így kiáltott fel:

— Santa-Juana! . . . Santa Juana!

Ez volt a rövid ideig tartó viadalnak a bevezetése. Alfoniz a táborhely közepén a fehérarcú gazemberekkel dühösen védte magát.

Neki és társainak revolvere volt, a guaharibok közül egyiket-másikat megsebesítették. No de ezek a sebek szeren csére nem voltak veszedelmesek.

Esperante atya maga rohant a spanyol rablók kised csoportjára.

Kermor Jean a hittérítőt megpillantva alig állhattott ellent annak a vágyának, hogy

hozzá siessen. Helloch Jakab megragadta a karját, s visszatartotta.

Alfoniz két czimboráját mindjárt a támadás elején két jól irányzott golyó ártalmatlanná tette.

Esperante atya szemtől-szembe állott Alfonizzal, s intett a guahariboknak, hogy tegyék le a fegyvert.

Csend lön abban a pillanatban, s Esperante atya megszólalt az ő hatalmas hangján:

— Alfoniz, nézz reám, én vagyok!

«NEKEM NINC SFIAM!»

— A santa-juanai hittérítő, tudom!

S e szavakkal revolverét fölkapva cselba vette Esperante atyát, de mielőtt elsüthette volna, Helloch hátulról oda ugrott s megragadta a karját, így a golyó cselját tévesztve süvített el a hittérítő mellett.

— Úgy van, Alfonz, — folytatá Esperante atya méltósággal — a santa-juanai hittérítő vagyok, de egyúttal Kermor ezredes is.

Alfonz ekkor megpillantotta Jeant, s revolverét feleje irányította, de arra már nem volt ideje, hogy löjjön, mert Esperante atya golyója szíven találta. Jeanne Kermor ezredes kebelére borult.

Esperante atya az ifjában nem ismerhetett leányára, azért így szólott:

— Nekem nincs fiam!

Ekkor Martial nagy ügygyel-bajjal fölemelkedett s gyöngye, de hallható hangon mondá:

— Nincs, ezredes úr, önnek csak leánya van, s ez a fiú az ön leánya.

XIII.

Két hónap a hittérítő-telepen.

Kermor ezredes tizennégy év választotta el attól a naptól, a melyen hazáját elhagyva az új világ felé vitorlázott.

E tizennégy évnek történetét, rövidre vonva hadd mondjam el itt.

1872-ben történt, hogy a «Norton» nevű hajó elsüllyedt, s Kermor ezredes megtudta, hogy Martinique szigetéről elinduló felesége és kicsiny leánykája is elpusztult a hajóval együtt. Kermor ezredes nem is látta eddig a leányát.

E nagy csapás után még egy teljes évig megmaradt a katonai szolgálatban, de az év végével önkénynt megvált attól, s mert nem volt, a mi hazájához fűzze, világgá ment azzal a szándékkal hogy valahol messze, messze felvad emberek között terjeszteni fogja az Üdvözítő tanait.

A harczedzett katonában már ekkor megvált az apostoli buzgóság. Eddig a harcokban vált ki vitézségével, ezentúl a felvilágosodás terjesztése volt a célja.

1875-ben nagy titkon, tervéről senkinek sem szólva elhagyta Franciaországot. Még hűséges szolgáját, Martial őrmestert sem értesítette arról, hogy hova megy.

Venezuelában az egyházi és vallási tanulmányok foglalták le, s Esperante atya néven a hittérítők közé állott be. Spanyolul tökéletesen tudott, s mindenki spanyolnak tartotta. 1878-ban, már mint fölszentelt pap szerepelt, s Caracásból elindulva Angelos-szal a guaharibok közé ment, hogy megkezdje nemes munkáját. Ekkor negyvenkilenc éves volt Esperante atya. San Fernandóból levelet írt egyik barátjához, egy nantesi közjegyzőhöz. Ez volt az egyetlen levele, mely alá igazi nevét írta. Erről a levélről történetünk folyamán gyakran emlékeztünk meg.

Esperante atya és Angelos két csónakon mentek az Orinoco forrásvidékére. Minden szükséges

holmival jól felszerelve érkeztek meg oda, a hol jelenleg Santa-Juana áll.

Bizony nehéz munka volt a község-alapítás az egészen vad és műveletlen guaharibok között, de Esperante atya nem csüggedett, Angelos pedig, ki az indiánus törzseket jól ismerte, igazi jobb kezévé lett Esperante atyának.

Igy telt el az áldásos munkában tizennégy esztendő. A hittérítő-telep — a mint már arról megemlékeztünk — lassankint felvirágzott.

Martial felvilágosító szavai után Kermor ezredes szívéhez szorította leányát, a szeméből patakzott a boldogság könye. Reá hullott az Jeanne fejére, mint egy keresztelő viz.

Jeanne elmondta röviden atyjának a maga élete történetét attól az időtől kezdve, mikor szerencsésen megszabadult a hajótörésből, mely szeretettel emlékezett meg az Eridia-családról, aztán Franciaországba való utazásáról, Martiallal való találkozásáról, majd a venezuelai útról — szóval életének minden nevezetes mozzanatáról.

Ekkor aztán mind a ketten odamentek Martialhoz. A vén katonának az areza «ragyogott» a boldogságtól. Ő most már fájdalmat sem érzett, minduntalan törülgette a szemét és hajtogatta:

— Ezredes úr, . . . ő az én jó ezredesem!

Jeanne megtalálta az atyját, én most már, ha úgy tetszik a jó Istennek — elpatkolhatok.

— Ohó, katonapajtás, arról szó sines!

— Az már más, ha ezredes úr nem akarja, akkor nem szabad meghalnom.

— Természetesen. Ápolni fogunk téged és újra talpraállítunk.

— Nem fogok meghalni, . . . de nem ám!

— Mindenekelőtt föltétlen nyugalomra van szükséged.

— Egy kicsit kerülget is már az álom, . . . jó lesz, érzem, előre érzem, hogy megerősödöm tőle.

(Folyt. köv.)

KENYÉR ÉS BECSÜLET.

Regény az ifjúság számára. 16

Irtá Gaal Mózes. Illusztrálta Neogrady Antal.

— Milyen bohó vagyok én, s milyen jó mégis, hogy ilyen bohó vagyok — gondolá magában, — mióta azok a fényes kis pontok ott villognak az ég sötétké mezéjén, a küzdő emberek miriádja keletkezett és tünt el, többen nyomtalanul, mint a kiknek nevét emlegetnék. Soknak ölébe hullott a kenyér a sorsnak jóságából, de hánynak kellett véres verejtékkel megkeresnie azt . . . De van még a testi éhségen kívül egy nagyobb, emésztőbb éhség is: becsületet szerezni az életben.

Valaki beszólt az ajtón:

— Doktor öcsém, meghül, tegye be az ablakokat!

— Mindjárt, . . . mindjárt!

Szivákné megint veszekedett, mindig veszekedett, hanem azért minél nagyobb lett az íróasztalon az irás-halom, annál nagyobb volt az ő titkos büszkesége.

A szomszédban lakott egy felsüket öreg kisasszony, a kivel senki sem törődött, csak a házi úr a házbérfizetés idején. Ezt a mult századbeli ritkaságot fogta meg Szivákné, meguzsonáltatta,

megetette vele a legfinomabb befőttjeit, csakhogy legyen, a kinek elmondja, milyen doktor öcsese van neki. Néha az ajtón keresztül is

hallatszott a hangja, s a többi lakók is meghalották ektelen magasztalásait, mert a felsüket kisasszonynak roppant erősen kellett a fülebe kiabálni, hogy legalább a felét — meghallhassa.

Egyszer aztán Suhajda úr kerest Solyom Jánost, de a doktor öcsém nem volt otthon. Szivákné bevezette az asszistens urata Solyomszobájába, s nem állhatta meg, hogy el ne árulja, milyen sokat írt össze az ő öcsese.

— Tessék csak megítélni, kedves tanár úr, (Szivákné tanárnak tartotta a kövér asszistenset), tessék kérem megnézni. Tessék csak megtapogatni ezt a sok papirost!

Suhajda úr a kezébe vette, s elolvasta a czimet. Aztán levetette a felöltőjét, leült az asztal mellé, s kezdette olvasni.

Szivákné szólott egyszer-kétszer hozzá, de Suhajda úr sem nem látott, sem nem hallott. Egyik lapot a másik után olvasta.

Szivákné szörnyen aggódott, hátha a «doktor öcsese» haza talál jönni, meglátja — abból aztán nagy baj lesz.

— Kérem szépen, tanár úr, de igazán titok, s ha —

— Jól van jól asszonyság! . . . Ne féljen semmitől.

— Haza talál jönni! . . .

— Úgyis meg akarom várni! . . .

Suhajda úr nagyon belemelegedett az olvasásba. Szivákné pedig kiment a tornácra, hogy lesse, mikor lép be Solyom a kapun, hogy a tanár urat figyelmeztesse.

Eleget szidta bolond fejét, hogy kikotyogta a titkot, de bizony Isten ő nem tehet róla . . . A tanár úrnak nem kellene az egészet elolvasni.

Nini, most fordult be a kapun. A derék Szivákné beszaladt a szobába, s kétségbeesetten kiáltotta:

— Tegye le, kérem, már a lépcsőn jön fel! . . . Jaj!

Suhajda úr süket volt, csak tovább olvasott.

Solyom János is még az asztal mellett találta.

MEGŐLELTE A PINCZÉRT.

— Asszistens úr! . . .

— Semmi «úr», hallod-e, semmi asszistens úr! Jere ölelj meg, s aztán add ide ezt a paksamétát, hogy otthon végig olvashassam!

— Nem értem! . . . nem értem! — hebegé dobogó szívvel Solyom János.

— Ez a munka — mondá lelkesedve Suhajda úr — ez a munka neked hirt és nevet szerez, barátom! . . .

— Már többet, sokkal többet szerzett, asszisz —

— Ne okoskodjál! Semmi asszisztens, barátod vagyok, s az akarok maradni, a míg csak élek! Add ide a kezdet még egyszer, hogy megszorítsam!

— Köszönöm, . . . nagyon köszönöm! Ez a legszebb pályadíj!

Az ajtóban állott Szivákné és törülgette a szemét. Azt hitte, hogy vér fog folyni, hát az urak ölelkeztek és esókolóztak.

Itt nem lehetett más mód, mint alázatosan megkérte a kövér tanár urat, hogy ne vesse meg azt a kis rostélyost, — hiszen csak egy falás — a mit a doktor öcsésének készített, s maradjon ott vacsorán. Egy kicsi bor is lesz, s jól esik az embernek, ha jó emberével egy-két perczet eltölt.

Suhajda úr ott maradt, nem is nagyon kérte magát. Szivákné pedig hirtelenében négy szelet akkora rostélyost készített el, hogy a Wohlfart kocsijában még sátoros ünnepen se látták a mását.

Ó ez szép este volt.

Két jó barátnak, a kik egymást már régen szerették és becsülték, megnyílt a szíve . . .

Mikor Suhajda úr a kéziratot gondosan összekapcsolva hazament, Sólyom János lekísérte a kapuig, s így búcsúzott el tőle:

— Köszönöm a barátságodat! . . . Szívemből köszönöm!

Suhajda mosolygott, s a kézirat-paksamétára rá csapva a kezével így válaszolt:

— A pályadíjból megfizeted a télikabátot, Jancsi! . . .

XXIV. FEJEZET.

A kolera-orvos.

A kornóezi doktor benn járt a megye székhelyén. Gyűlésre hívta be az alispán, hogy szigorú rendeleteket adjon ki, melyek a belügy-minisztertől jöttek. Bécsből neszt vették még a nyár elején, hogy gyanus tünetek között haltak meg néhányan. Az orosz határon is vesztegárat állítottak fel, s hire kerekedett, hogy kolera-járvány dühög.

A körorvosok közös ebédjén történt, hogy a megyei főorvos oda ment a kornóezi doktorhoz:

— Te, Ézsaiás, ha jól tudom, neked van Pesten egy orvos fiad, kinek a számára mult esztendőben stipendiumot kértél.

— Kértem bizony, de nem adtak.

— Hja, a főispánnak a rokona —

— Jól van, jól, de az én fiam —

— Jánosnak hívják, úgy-e?

— Jánosnak.

— Nem olvastad a «Hon» tegnapi számát?

— No . . . no! . . . Beszélj, valami baj? . . .

kiáltott fel szörnyen megijedve a kornóezi doktor.

— Nyert ötszáz forintot!

— A lutrin?

— Nem, hanem az Akadémia pályázatán egy munkával, melyet agyba-föbe dícsértek a lapok szerint a bírálók.

A kornóezi doktor örömben feldöntötte a tányérán levő húst, aztán megölelte (megvei főorvos helyett) a pinczért, a ki hirtelen oda szaladt, hogy a földre gurult tányért fölvegye, s végül nem törődve a fényes vendégsereggel, elkezdett sirni úgy, mint a kis gyermek szokott, csak hogy a kis gyermek nem örömben teszi, mint Sólyom Ézsaiás tette.

— Tudtam! . . . Tudtam! . . . rebegé végre. — Mindig is mondtam, hogy egyetemi professzor lesz belőle. A milyen esze van, . . . a milyen szorgalma van, de hát még a szíve . . . a szíve! . . . Hogy az a gyermek nem írt nekem! Ejnye, ejnye! . . . Pinczér, hozzon sashegyit, tíz üveggel! . . . Hamar, hamar!

A pinczér hallott valamit ötszáz forintról beszélni, arra magyarázta, hogy a szegény kornóezi doktor valahonnan váratlanul ötszáz forintot kapott — nosza ugrott is, hogy teljesítse a parancsot.

A jó doktor sajátkezüleg töltötte meg mindenkinek a poharát, s kérte az érdemes kollégákat, hogy igyanak az ő doktor fia egészségére, a ki Pesten ötszáz forintot nyert a Tudományos Akadémiánál egy nagy munkájával, pedig még gyermek, alig huszonkét éves.

A kornóezi doktor szeretett volna még többet is mondani a fiáról, de nagyon el volt fogódva, a keze is, a lába is reszketett.

Az egyik pinczértől papírost és tintát kért, s nyomban fogalmazott egy táviratot.

«Gratulálok. Apád.»

A tíz palaczk sashegyivel adós maradt ugyan a vendéglősnek, de ebéd után kiállított neki egy adóslevelet, melyben megírta, hogy három nap mulva megfizeti becsületesen.

Sólyom János orvosnövendék nevét a fővárosban is — főleg az orvosi körökben — emlegették Szivákné volt e miatt a legnagyobb bajban, mert

minduntalan jöttek hozzá ismeretlen urak, s kérdeztek mindenfélét tőle a «lángeszű» medikusról. A három krajczáros újság munkatársa ígért tíz forintot neki, ha megszerzi a Sólyom János arczképét, mert azt ki kell az újságban adni. Tele beszélte a szegény asszony fejét, hogy Sólyom János Budapesten most a leghíresebb ember.

Szivákné elmesélte, hogy a Külső stáció-utezában egy pinczelakásban lakott, oda költözött hozzá a doktor úr, sokszor éhezett szegény, fázott is, mert a közszen drága volt, s neki csak az kellett, hogy a lámpásban petroleum legyen, mert egész éjjel tanult az istenadta. Azt is elmesélte nagy lelki szorongásában, hogy miként verte meg az izgága, részeges örmestert karácsony este, mikor ő a mákos és dióspatkót sütötte volt, s azt a szép imádságos könyvet kapta a doktor úrtól.

Ő mindezek igen becses adatok voltak az újságíró uraknak. Olyan gyönyörű ezikkel kanyarítottak belőle, hogy azt száraz szemmel még a köszívü ember sem tudta elolvasni.

A legnagyobb örömben Suhajda úr volt.

Erővel czipelte el Jancsit az ülésre, hol a pályázat eredményét kihirdették (mert megtudta a professzortól már két nappal előbb, hogy melyik munkának ítélik majd oda a díjat, de nem szólt róla semmit a barátjának), s mikor a jelígis levélkét felbontották, s a tudósok nagy álmétkodására egy ismeretlen medikusnak a nevét olvasták le róla, Suhajda úr kiáltotta először:

— Éljen! Éljen! . . . Itt van a szerző! Ez a szerző!

A pályabírák fölugráltak, s mindnyájan kíváncsian néztek az ifjúra, a ki lángoló arczal állott Suhajda úr mellett. Oda kellett mennie, hogy kezet szorítsanak vele az országos híri orvos-tanárok.

— Csak tovább ezen az úton! . . .

— Bravó fiatal kolléga! . . .

Az orvosnövendékek — nagobbbrészt kortársai — közrefogták, s hazakisérték. Másnap diszvacsorát rendeztek a tiszteletére, melynek tulajdonképpen megint csak Suhajda úr volt az értelmi szerzője, mert ő súgta meg a medikusoknak, hogy ilyen derék társuknak a diadalát emlékeztetéssé kell tenniük.

Sólyom János három nappal ezután kapta édes apjának a sürgönyét, s azután két nappal egy árkus papírost tele írva sürűen az apai büszkeség és szeretet áradásaival. «Nagyérdemű tudós fiam»-nak nevezte a kornóezi doktor a fiát, s merthogy teljes életében megszokta volt a

panaszkodást, ebben a levélben is a fiúknak sok rendbéli hiányosságairól, a szűk módról, az édes anyának avatag ruhájáról emlékezett meg, de bőlesen hozzá tette, hogy «a ki gondot visel az egnapi féregre, a ki ruházza a mezők lilimát», az nem fogja elhagyni őket sem, inhol a vigasztaló példa.

Jancsi jól kibélelt levélben válaszolt az édes apjának. Százötven pengőt küldött legfőképpen arra, hogy az édes anyjának meglegyen mindene, a mire szüksége van. A fiúkra kell a legutoljára gondolni, mert azok elég nagyok arra, hogy magukról gondoskodjanak.

Hátra volt még Szivákné és Suhajda úr. Mind a kettőnek adása volt János, s jól tudta, hogy mind a kettőnél igen nehéz dolog lesz fizetni.

Előbb Sziváknét fogta vallatóra.

Elővett egy rengeteg listát, melyre másfél esztendőnek a kiadása volt pontosan följegyezve. Ezt mind végig kellett a jámbor léleknek hallgatnia, pedig eleget hadonázott a kezével, hogy a «doktor öcsese» háromszorosan felszámít mindent, s hogy ő havonta megkapta a huszonöt forintot, s hogy abból bizony kifutotta az összes költség.

De mennyi rábeszélő szóba, komor fenyegetésbe került a doktor úrnak, míg száz forintot rá disputálhatott Sziváknéra!

Ez a pénz valósággal égette a derék asszonynak a markát. Úgy szeretne volna, ha egy krajczárt sem adott volna neki az öcsese, már most ki fogja neki valaha elhinni, hogy igazán szerette és jó szívvvel szolgáltá őt? . . .

Suhajda úr egyenesen a szemébe kaczagott, mikor a téli kabát árát hozta szóba.

— Szép dolog tőled, Jancsi, hogy ismét megemlékeztél arról a ruhadarabról. El is fogadnám én szívesen azt a huszonöt forintot tőled, ha el tudnád velem hitetni, hogy magad sem tudod mit csinálj az ötszáz forintoddal . . . Azt mondd, hogy jut is, marad is? . . . No jó, elsőbben is valld meg nekem, hogy mennyit küldöttél haza belőle, aztán valld meg, hogy Sziváknéval miben egyeztél ki, harmadszor pedig mondd meg: van-e fekete ruhád, czilindered, őszi felöltőd, szóval felruházkodtál-e már úri módra?

— Arra még ráérünk!

— Nem úgy van ez, fiú, lásd én nem vagyok hiú fráter, s mégis kell adnom a tisztességes úri ruhára, ezentúl már nem szabad a szegény medikus kopott ruhájában járnod. Új időszak kezdődik az életedben. Jövő évre asszisztens leszel. Ne

ijedj meg tőle! Én a szülővárosomba megyek a kórházhoz főorvosnak, az utódom te leszel. Ez már bevégzett tény. Hja, barátom, nem hogy elég pénzed volna, sőt igen kevés van, azért egyezzünk mi is meg.

— De édes, jó barátom, az még sem járja, hogy örökre csak adósod maradjak.

— Hiszen éppen azért mondom, hogy egyezzünk ki. Te a nyomtatásban megjelenő műveidből egy példányt szépen be fogsz köttetni, aztán reá írod az első lapra ezeket a sorokat: «Az én legjobb barátomnak». Aláírod a nevedet, s elhozod hozzám majd annak idején, s én akkor biztosítalak akár tanuk előtt is, hogy sohasem foglak a bagatel-bíróságnál beperelni a télikabát áráért . . .

Mire ezt a diszkötésű könyvet átadhatta volna Solyom János, időközben a Mezősége szörnyű mérveket öltött a kolera. A belügyminiszter intézkedett, hogy derék orvosok menjenek le a veszélyes vidékre, s oktassák ki a népet, s mentsek meg azokat, a kik még megmenthetők.

(Folytatása következik.)

A KÖLTŐ.

Még ott cziczázik az utczák porában
Pillangót kerget a mezőn javában,
Torzképeket fest a házak falára,
Homokból áll reménye büszke vára,
Gyakran megint büntető szülője —
Ki sejtí még, hogy majd mi lesz belőle?

A kínos vágyak ébresztő koboldja,
A könyv, szemérről a fátyolt leoldja,
Mely egy tündérvilágot zárt előle,
S hogy azt elérje, kap szilaj erőre!
A gyermekálmok szétrebbenve szállnak,
Megesendül édes neve a hazának
És a magyar szó drága hangja mellett
Születnek lelkében merész sejtelmek,
Már érzi, tudja, hogy szabadnak születtek!
— Ki tudja ám, a húr meddig feszül még?

Szilaj erőtől duzzad teste, lelke,
Az eget tartja büszkén átölelve.
Zúghat fölötté itélet viharja,
Nagy lelke mély tavát fel nem kavarja.
És mégis néha titkos szenvedélyek
Lebbentik fodrát áttetsző vizének,
De elsimul mint a kifáradt tenger,
S a lélek önmagában így mereng el.

A szív mosolyg a lélek hanykodásán,
Mint szende nő felindult férfi-társán . . .
Az ifjú sejtí: mily fenséges útja,
És kettőzött önbizalommal futja.
Körülte zúg, zajong a nagy világ.
Egy kis szív rejtekébe vaj' ki lát?

A megváltók harczának áradatja
A férfikorba lépőt elragadja,
Tövisszorosút fonnak a fejére,
Verejtékével együtt csorg a vére.
És ostromozza szégyen, rút gyalázat,
Hogy szikla lelke is reszketve lázad:
De jön királyi trónján az örök hit
S a lélek folytatja magasztos röptit.
Vonaglik a porlandó földi sátor,
De nagy lakója küzd! a szellem bátor!
Fölötte leng reménye lobogója,
A csüggedőt sarkalja, védi, óvja.
Tövissre fekszik lázas éjszakákon,
S rózsákat fest elé a csalfa álom.
Elringatózik egy nagy gondolatban:
«Költő vagyok. Lelkem a népnek adtam.»

. . . Halványodik már a lélek világa,
Lehullt a szívnek mindenik virága.
És a remény drága zöld koszorúja
Elsárgult . . . foszlik, hogyha szellő fújja.
Leroskad a test nagy teher alatt,
Vér jelzi utját, merre elhaladt.
Sötét a tájék. Ott nyugatra várja
A megváltók gyászos Kálváriája.
A megvetés korbácsa sebzí vállát,
Gúny tépdési tisztos fehér szakálát,
A rágalom arczába köp, — morogja
Feszítsd meg-ét milliók éhes torokja.
Ő kinhalál keresztjén ezt sóhajtja:
«Elvégeztetett minden . . .» és lehajtja
Tövistől sebzett fejét, mindörökre!
Csak vére cseppent még a földi rögre.

*

És eljött a feltámadás órája.
A fényes lelket Isten trónja várja.
Angyali kar hozsánnát zeng elébe,
Örvendve látja a mennyország népe.
S a költészet édes szavú tündére
Csillagkoszorút tesz diéső fejére!

— — — — —
És lent a nép mellét vervén siratja,
Lakóját a sir vissza mégsem adja!

Oláh Gábor.

Arany és Petőfi barátsága.

Tanítványainak elbeszéli Dr. Gyulai Ágost.

A nemes és igaz barátságnak sok lélekemelő példája ismeretes az emberiség történetében. Hányszor volt már boldogító érzések, nemes cselekedetek, fényes erények szülője, táplálója e viszony, mely az ember földi életének legnagyobb kincsei közé tartozik. S ha egy-egy nemes baráti kapcsolat látványa jóleső érzést kelt minden lélekben, mennyivel inkább érdekes és kedves az olyan, mely azonkívül, hogy tisztaságával és önzetlenségével két nagy embert boldogított; a mellett, hogy fényes példálul s új erények kútfejeül szolgált: nemzeti irodalmunknak is áldásos forrásává, költészetünknek is kincsesházává lett.

Arany Jánosnak, a legnagyobb magyar elbeszélő költőnek és Petőfi Sándornak, a legnagyobb magyar lantos költőnek rövid, de zavartalan és példás barátsága az, melyről ifjú olvasóimnak mesélni fogok.

Nem egyetlen irodalmi barátság ez a művelt nemzetek történetében. Sok hasonlóak emléke maradt fenn, mióta az irodalom az emberi művelődésnek hatalmas tényezőjévé lett. Csak a francia Racine-t és Boileau-t említem a XVII. századból, Schillert és Goethet, a német irodalom két óriását a XVIII. századból, Byron és Shelley angol költőket századunk elejéről, hogy néhány nevezetesebb példát állítsak olvasóim szeméi elé. Mindezek a híres barátságok irodalmi összeköttetések útján jöttek létre. Rokonlelkék, rokonthetségek találkozására volt az mindannyiszor az irodalom mezején, kiket aztán rokonérzéseik együtt is tartottak.

Schillernek és Goethenek barátsága hasonlított is némelyest Arany és Petőfiéhez: ép oly nagy volt a jelentősége a német nemzet költészetében, mint a két magyar költő barátságáé mi nálunk; mint a hogy Arany és Petőfi baráti frigye alkotta meg a magyar költészet legszebb és legdicsőbb korszakát, úgy köszönheti a német irodalom legnagyobb virágzását Schiller és Goethe egyesülésének. És a két német költő barátsága mégis kevésbé vonzó kép, mint a mi két poétánk barátságáé. Isten tudja miért, amaz csak ragyogó, pompás, fényes, de hideg, fölmelegedni nem tudó, — míg Arany és Petőfi baráti viszonya, a mily csodásan keletkezik, a mily egyszerre pattan ki, olyan meleg, benső, igaz, őszinte és zavartalan!

Úgy esett, hogy Arany megírta első remekművét, a *Toldi*-t. Az ismeretlenség homályából ragyogott elé egyszerre ez a fényes nap, onnan

került ez a gyönyörű költői elbeszélés, mely mellet azóta, hogy Arany János félszázad előtt megírta, mindnyájan — kik ma élünk — felnőtünk s melyen gyönyörködve tanultunk izlést mindnyájan.

Akkor volt ez, 1847-ben, mikor Petőfi, már költői pályájának delelőjéhez jutott, hosszú, küzdelmes évek után kivivta hírnevét s diadalra vitte a népies költészet lyrai ágát a magyar irodalomban; akkor történt, hogy a népköltészet szelleme, melynek győzelme Petőfi álmainak legszebbike volt, érvényre jutott a magyar irodalom legtekintélyesebb fórumai előtt is. 1846. február 8-ikán a Kisfaludy-Társaság, a magyar költőknek ez a fényes, elsőrangú gyülekezete, pályadíjat tűzött ki egy verses elbeszélésre, melynek hőse a nép ajkán élő történeti személy, formája és szelleme pedig népies legyen. Többen is pályáztak a díjra, a nyertes azonban az ismeretlen nevű Arany János lett — *Toldi*-jával. Arany János akkoriban jegyző volt Nagy-Szalontán s minden égető szándék nélkül, csak úgy kedvtelésből verselgetett. Volt neki egy jó barátja, Szilágyi István, ki bár Máramaros-Szigeten lakott, itt-ott meglátogatta Aranyt. Csak ez ismerte Arany költői kísérleteit s ez buzdította arra is, hogy a *Toldi*-t megírja. S ime mikor a Társaság 1847. elején a beérkezett tizenhárom pályamű közül a *Toldi*-t, mint «a magyar irodalom egyik legszebb diszté» kiemelte, mikor pár hónap mulva nyomtatásban is kijött a költemény s az egész nemzet gyönyörködött szépségeiben, — Arany János híre-neve egyszerre nagy lett az országban. A mit Petőfi lángoló lelke csak évek hosszú munkájával tudott kivívni, azt a szerény, esőndes, szürke nótárius egy csapásra megteremtette: maga is híressé lett s a népies költészet egy ágát is diadalra vezette. Megvolt immár Petőfiének, a lyrikusnak párja: Arany, az epikus.

S a két hírnévre jutott nép-fia, a rokon mezőkön járó két dalnok ne vonzódott volna egymáshoz?

A *Toldi* sikeréből azonban nemcsak Arany költői hírneve virágzott ki, nemcsak a magyar epikai költészet új napja derült fel az irodalom egén: Arany és Petőfiének rájuk és az irodalomra nézve is jelentős barátsága szintén a *Toldi*-nak köszöni keletkezését. Petőfi ugyanis híret vette a *Toldi* sikerének s bár nagyon büszke ember volt, ki nem könnyen melegegett föl — s azért sokan tartották róla, hogy más poétákat lenéz — mégis még kéziratban elkérte Arany

János *Toldi*-ját 1847. február 4-én. Ez a nap volt barátságuk születése napja. Petőfi, kit a pályakérdésben annak idején föltétlenül kitűzött népies szellem vonzott a *Toldi*-hoz, még az nap el is olvasta a költeményt s rögtön levéllel kereste föl az ismeretlen nagyszalontai jegyzőt, kiről egyebet sem tudott, mint nevét, állását, s hogy ő a *Toldi* szerzője. De Petőfinek ez elég volt, hogy verset írjon Aranyhoz s egy áradozó levelet intézzen hozzá, melyben — bármilyen rövid is az — Petőfinek lángoló lelke benne van egészen, benne a győzelem mámorára, melyet Pefőfi a népköltészet diadala fölött érez: «Pest, február 4. 1847.

Üdvözlem Önt! Ma olvastam *Toldi*-t, ma irtam e verset, s még ma el is küldöm. Az *Életrajzok*-ben ki fog ugyan jönni, de én minél hamarabb akarom Önnek tudtára adni azon meglepetést, azon örömet, azon elragadtatást, melyet műve költött bennem. Hiába, a népköltészet az igazi költészet. Legyünk rajta, hogy ezt tegyük uralkodóvá! Ha a nép uralkodni fog a költészetben, közel áll ahhoz, hogy a politikában is uralkodjék, s ez a század föladata, ezt kivívni czélja minden nemes kebelnek, ki megskaltta már látni, mint martinkodnak milliók, hogy egy pár ezren henyélhesenek és élvezzenek.

Írjon Ön nekem, ha nem fogja restelni; írjon magáról, akármit, mindent, hány éves, nőtlen-e vagy házas, szőke-e vagy barna, magas-e vagy alacsony . . . minden érdekelni fog. Isten Önnel, Isten Önnel. Ab in visis őszinte barátja

Petőfi Sándor.

Ez volt Petőfi első levele Arany Jánoshoz; de még bensőbb, még melegebb, még szebb a vers, melyet ugyanakkor küldött neki:

Arany Jánoshoz.

«*Toldi*» írójához elküldöm lelkemet
Meleg kézfogásra, forró ölelésre! . . .
Olvastam, költőtárs, olvastam művedet,
S nagy az én szívemnek ő gyönyörűsége.

Ha hozzád ér lelkem s meg talál égetni:
Nem tehetek róla, te gyújtottad úgy fel!
Hol is tehetted szert ennyi jóra, ennyi
Szépre, mely könyvedben csillog pazar fényvel?

Ki és mi vagy? hogy így tűzokádó gyanánt
Tenger mélységéből egyszerre bukkansz ki.
Más csak levelenként kapja a borostyánt,
S neked rögtön egész koszorút kell adni.

Ki volt tanítód? hol jártál iskolába?
Hogy lantod oly mesterkezekkel pengeted.
Az iskolába nem tanulni, hiába,
Ilyet . . . a természet tanított tégedet.

Dalod, mint a puszták harangja, egyszerű
De oly tiszta is, mint a puszták harangja,
Melynek csengése a rónákon keresztül
Vándorol, s a világ zaja nem zavarja.

S ez az igaz költő, ki a nép ajkára
Hullatja keblének mennyei manóját.
A szegény nép! olyan felhős láthatára,
S felhők közt kék eget csak néha napján lát.

Nagy fáradaimait ha nem enyhíti más,
Enyhítsék mi költők, daloljunk számára,
Legyen minden dalunk egy-egy vigasztalás,
Egy édes álom a kemény nyoszolyára!

Ezen gondolatok elmém környékezték,
Midőn a költői szent hegyre jövök fel.
Mit én nem egészen diestelenül kezdék,
Folytasd te, barátom, teljes dicsőséggel!

Arany öröme, boldogsága végtelen volt. Azonnal válaszolt Petőfinek levelére — kár, hogy ez a levele elveszett! — s költeményével is felelt a költői üdvözlésre. Mindkettőben elmondta, hogy a pályadíjon, a dicsőségen kívül *Toldi*-ja legfényesebb sikerét, legnagyobb jutalmát Petőfi barátságában találja.

Válasz

Petőfi Sándornak.

Zavarva lelkem, mint a bomlott czimbalom:
Örül a szívem és mégis sajog belé,
Hányja-veti a hab: mért e nagy jutalom?
Petőfi-t barátul még sem érdemelé.

Hiszen pályadíjul ez nem volt kitűzve . . .
Szerenese, isteni jó szerenese nékem!
Másképp szerény művem vetém vala tűzbe:
Mert hogyan lett volna nyerni reménységem?

És mily sokat nyerék! Pusztán a pályabér
Majd elhomályosít, midőn felém ragyog:
De hát a ráadás! . . . Lelkem lelkéig ér,
Hogy drága jobb kezéd osztályosa vagyok.

S mi vagyok én, kérded. Egy népi sarjadék,
Ki törzsömmnek élek, érte, általa:
Sorsa az én sorsom s ha dalra olvadék,
Otthon leli magát ajakimon dala.

LOVAK AZ ITATÓNÁL.

Akartam köréből el-kivándorolni:
Jött a sors kereke s az útfélre vágott,
S midőn visszafelé bujdokolnék, holmi
Tüske közől szedtem egynehány virágot.

Jöttek a bú-gondok úti czimborának,
Összebarátkoztunk, összeszoktunk szépen,
Én koszorut fűztem, ők hamiskodának,
Eltépték füzérem fél elkészültében.

Végre kincset leltem: házi boldogságot,
Mely annál becsesb, mert nem szükség őrzeni:
És az Iza partján ama hű barátot . . . *
Nem is mertem volna többet reményleni.

Most, mintha üstökös csapna szűk lakomba,
Éget és világít lelkeimben leveled:
Ó mondd meg nevemmel, ha fölkeres Tompa,
Mily igen szeretlek téged s őt is veled.

Ime, a két nagy szellem baráti viszonyának első tanujelei, a két rokonlélek első érintkezései, melyek művészi formát keresve mutatják, hogy nem közönséges lelkek egyesüléséről, frigyéről van szó! Ime mint pattant ki ez a barátság — inkább mint bármely másik — tisztán irodalmi érintkezésből!

S ezzel megindult a két költő levelezése, mely Petőfinek legközelebbi levelével 1847. febr. 23-án egyszerre meleggé, bensővé, bizalmassá lett s azonnal a magyar irodalomra nézve sok tekintetben érdekes kérdéseket ölelve föl, Petőfi haláláig sűrű, állandó és szakadatlan maradt.

Arany János és Petőfi Sándor levelezése, mely 1847. február 4-ike és 1849. július 11-ike között 62 levélre terjed, fontosságra nézve hasonló Schillernek és Goethe-nek sok száz levélre rügő levelezéséhez. Mindaz, a mi két költő lelkét betölti vagy foglalkoztatja, barátságuk egész képe, családjuk története 1847-ben és a szabadságharc éveiben, életviszonyaik, irodalmi eszméik és érdekeik, s különösen a magyar népies költészetre vonatkozó gondolataik, terveik mind benne vannak levelezésükben s valóban megbecsülhetetlené teszik ez elsárgult lapokat, melyekre az egymástól többnyire távollevő két jó barát lelkét lehelte egymás számára.

Érdekes olvasmány e levelek mindegyike, melyek csak akkor szünetelnek néha-néha, mikor a két költő rövid időre meg-meglátogatja egymást. Ha figyelemmel olvassuk őket, valóban meg-

* Szilágyi István, Máramaros Szigeten.

bennünket az, hogy az első levelek lassú, nyugodt hangját, terjedelmességét s az inkább irodalmi kérdéseket a haza sorsának rosszrafordul-tával a későbbi levelekben lassankint izgatott hangulat, sietős rövidség s politikai és egyéb napi kérdések váltják föl, úgy hogy a két nagy lélek tükörképe a levelekben végtelen változato-kat mutat föl. Ebből a szempontból e levelezés a két költő jellemrajzára s barátságuk történetére nézve szerfölött becsesnek bizonyul.

A két költő azonban állandó levelezésükön kívül személyesen is érintkezett s költői kapcsolatokban is állott egymással. Petőfi 1847. júliusában meglátogatta Arany Jánost Nagy-Szalontán. Csak úgy váratlanul toppant be hozzá s június 1-től 10-dikéig boldog együttlétben feledhetetlen napokat töltött Arany családi körében. Csak úgy repültek a perczek, az órák, a napok Petőfi otlité alatt. Sokat beszélgettek műveikről, terveikről, irányukról. Arany a *János vitéz* t dícsérte a maga komoly, meggondolt ítéletével, Petőfi pedig lelkesedve szavalgatott Arany-nak a *Toldi*-ból, mintha ez nem ismerte volna. S a boldog napok öröme-ben részt vett Arany-nak kised családja is. Mikor Petőfi váratlanul betoppant Arany-ékhoz, a költőt nem is találta otthon, csak Arany-né foglalatostkodott a ház előtt s mekkora volt a jó asszony öröme, mikor kitént, hogy az ismeretlen idegen: Petőfi, kit Arany-ék mindaddig csak hírből ismer-tek, — Petőfi, a haza nagy költője s férje jó barátja. A gyermekek is hamarosan megszerették Petőfit, ki mesét mondott a «szöke Julis»-nak s «Arany Laczinak», úgy hogy nem is akarták Petőfit többé elereszteni. Petőfi az *Úti levelek*-ben azt írja e kedves napokról: «Életem legszebb napjai közé sorozom e hetet, melyet itt töltöttem. Új barátom családi körében. Egy felől a komoly vidámságu családapa, más felől a vidám komoly-ságu családanya s előttünk a két feese-gő virgoncz gyermek, egy szöke leánya s egy barna kis fiú . . . ilyen koszorú övezi szívemet, és boldog vagyok; csak az fáj, hogy a napokban már el-hagyom, el kell hagynom őket, kiket annyira szeretek, mintha ikertestvéreim volnának.» S mi-kor végre mégis el kellett válnia a kedves családi körtől, s elhagyván Aranyt, Szatmárban egy ideig mit sem hallott barátjáról, akkor írta azt a híres költői levelét Arany Jánoshoz, mely az enyelgő tréfa hangján indulva a legmagasztosabb ódai föllendüléssel végződik s melyet talán a magyar költészet legszebb költői levelének nevezhetünk.

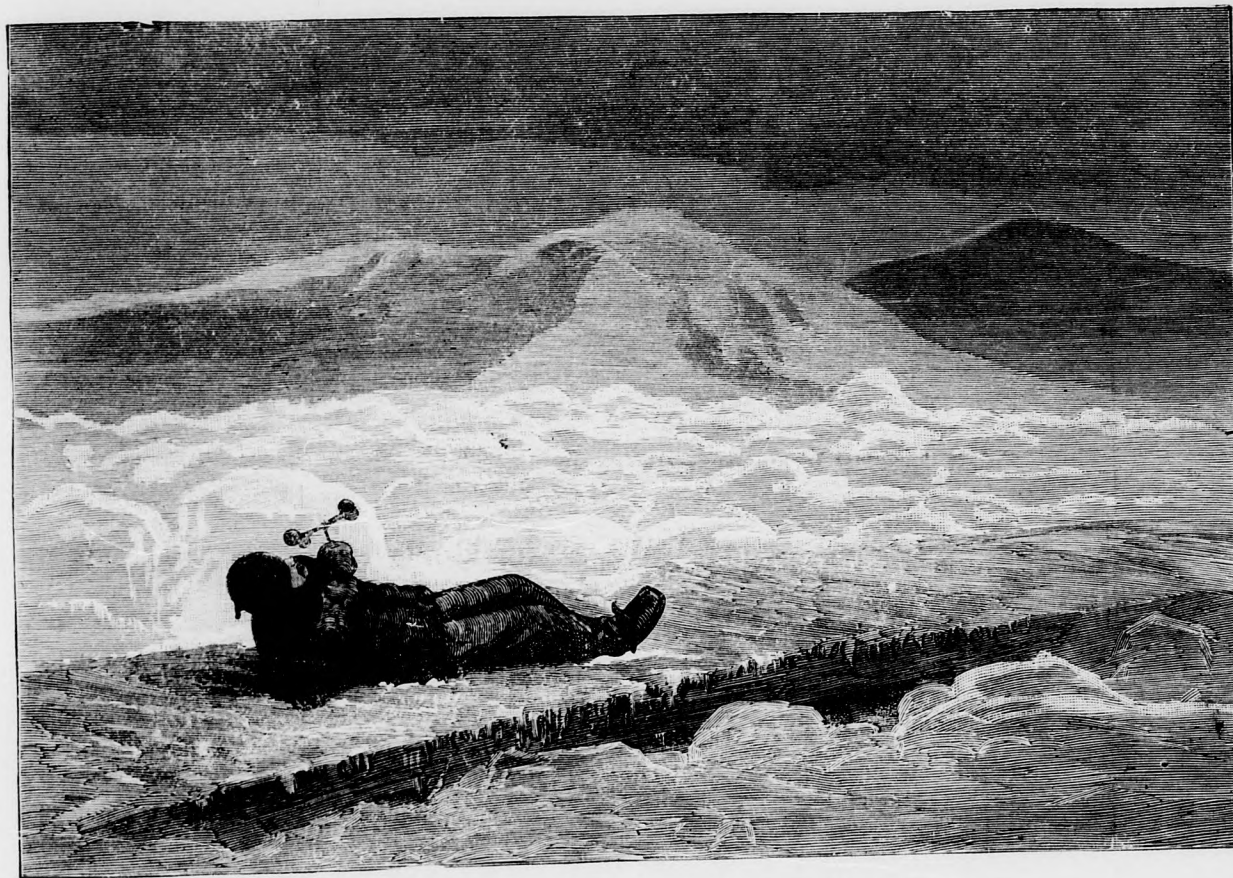
(Vége következik.)

IDŐJÁRÁSI MEGFIGYELÉSEK.

Képpel.

Rendszerint és végső fokban hő és villamosság szabályozzák az időjárást. Mindkettőről tudjuk, hogy légmozgásokat idéznek elő és változásokat a víznek halmazállapotában. A föld felszínének időjárási viszonyaira leginkább ható hőforrásul azonban a napot és a föld belsejét tekinthetjük. Mindamellett különbség van a kettő között és pedig abban, hogy általában a nap melegének

vonatkoznak, mert csak így lesznek értékesíthetők a helyi befolyások is, különös és az illető helyre vonatkozó időjárási szabályok felállítására. E je-lenségek egészben véve a tenger felszínétől lehe-tőleg távol eső légrétegekben keresendők fel. Általános rendszeres jelenségekként ismerjük már a lég egyenlítői és sarki áramlatait; de minthogy ez áramok újra szétágaznak, e különös szétágazások is figyelemmel tartandók. Ez áramok a hő, a nedvesség és a villamosság szabályozói. Különböző időkben és különböző helyeken az

SZÉLMÉRÉS A WASHINGTON-HEGY TETEJÉN ÉSZAK-AMERIKÁBAN.

behatása a föld felszínére egyes helyeken perio-dikus változásoknak van alávetve, míg a föld bensejéből nagyobb mértékben kisugárzó hő-hatásnál nem fordul elő semmi időnkénti válto-zás. A légköri villamossági tüneteknél sem ész-lelhető ilyen, a mennyiben nem a nap melegével állnak kapcsolatban.

Ha már most az időjárási viszonyokra általános érvényű törvényeket akarunk kapni, akkor cél-szerű mindenekelőtt azokat a jelenségeket venni szemügyre, melyek általában a földfelületre

egyenlítői és a sarki áramok egymás felett, egy-más mellett haladnak el, vagy egymásba mennek át és különböző magasságban, különböző gyors-sággal bírnak, stb.

Már régebb idő óta rendeztek be magasabb fekvésű helyeken időészlelő állomásokat; így Európában már több mint 60 ily állomás van, oly helyeken, melyeknek fekvése 1000 méteren felül van a tenger színe fölött, mint például a Montblanc-on a Colle de Valdobbian, a Stelviön, a Szt-Bernádon, a Berninán, a Julieren, s a

Szent-Gotthárdon. Jelentékenyen felülmúlják azonban e helyeket magassági fekvésben az amerikai állomások, minők például a Pikes-Peak-i (4390 m.) s a Mount Lincoln-i, mely szintoly magas.

A magasabb légrétegekben való vizsgálatokra van berendezve különösen a Mount-Washington-i állomás. Ez állomás távirati összeköttetést tart fenn a Burlington-i és Portland-i állomásokkal, a mi által egyidejű különbözőségek a hőmérsékben, szélirányban, szélességben, stb. a mélyebben és magasabban fekvő helyeken rögtön fölismerhetők s az időjárás állapotával együtt összeállíthatók lesznek.

A képünkön működése pillanatában lerajzolt időészlelő az observatóriumon kívül van és Robinson-féle szélmérőt tart, a szél sebességének és erejének kipuhatólására. Mount-Washingtont nyáron át számosan látogatják, míg télen csak az időjárás observatórium személyzete tartózkodik ott s más emberekkel csak távirati úton érintkezik. A megfigyelő állomás szilárd épület s kényelmesen van berendezve, de időnként egészen elborítja a hó.

LOVAK AZ ITATÓNÁL.

Képpel.

A képen, melyet itt bemutatunk, egy csapat ló látható, a mint szomj által üzetve az itatóhoz rohannak. Nem a mi alföldi méneseink életéből való kép ez. Nem a gémes kút terpedt vályujához rohannak a zabolátlan csikók, melybe nagy öblü vederrel meri a vizet a csikós. A római Campagnából való ez a kép. Ott is vannak ménesek, mint minálunk, ott is oly zabolátlanok, mint itt, ott is lóratermett csikós a legtüzesebb lóra ülve tereli őket együvé. De az vízben gazdagabb vidék, mint a mi Alföldünk. Vagy inkább forrásokban gazdagabb, mert hisz vizünk némely esztendőben van nekünk is túlon túl elég.

Hanem a csikó ott is az, a mi nálunk. Szilaj, féket nem tűrő, s valóságos fufanggal játsza ki pásztorát olykor — ha lehet. Neki szabadul a rónának, s valahol a hetedik határban terelik össze a csapatot. Máskor meg fölkerelkedik szomj által üzetve, s mire a pásztor észre veszi, a közeli itatóhoz száguld. Patái alatt dübörög a talaj, a mere átmegy a csapat, elől a vezérlő, magasra tartott fejjel, fölemelt farkkal. Olykor olykor visszanyihog, talán maga után hívja a többit, — talán az elhagyott csikóra nevet vissza?

Jelentés irodalmi pályázatunkról.

I.

Elejét járta az esztendő, a mikor kitűztük; tavasszal pergett le a dolgozatok beküldésének határideje és ime, nyár közepén vagyunk, hogy az eredményt közléstesszük. Kedves olvasóink méltán türelmetlenkedhettek már, de érthetőnek fogják találni a késedelmet, ha meggondolják, mit jelent az: másfélszáz dolgozatot — közöttük számos hatalmas terjedelmű — elejétől-végig elolvasni, javíthatni és egyenkint lekiismeretesen megbírálni. Téli estéken, barátságosan fűtött szobában meglehető mulatság volna; de mikor a kánikula fűt be, akkor kevésbé kellemes dolognak jelentkezik ez. Mindezekre való tekintettel kérjük kedves híveink elnézését.

Jelen pályázatunk iránt ritka érdeklődés nyilatkozott meg; ez a konkurrálás azt a képet nyújtja, a mivé a «Tanulók Lapja»-nak irodalmi pályázatai idő folytán fejlődtek: gyönyörű szellemi verseny, melyben a középiskolák jeles ifjai, az önképzőkörök legtehetségesebb tagjai vesznek részt. Most is megjelentek a mérközésen a derék diákok az ország minden részéről munkáikkal; a fiókjainkban duzzadó roppant irásomó a megmondhatója, mekkora ambícióval, tehetséggel, szorgalommal és jóakarattal!

Vegyük sorra a pályatételket.

1. Az *eredeti költeményre* kitért pályázat igen öröndetes jelenséget mutat. És pedig azt, hogy míg más esztendőkből garmadával érkeztek a versek és néhány túlbuzgó műsafi egész kötetnyi zöngeménnyel rohanta meg a szerkesztőséget, — az idén mindössze *kilencz* költeményt küldtek be. Fölöttébb böles dolog diákjainktól, hogy belátják azt, hogy a Múza csak kevés avatottra mosolyog és hiábavaló versfaragás helyett komoly magvas témák felé fordulnak. A jelzett kilencz költemény közül *A gyáva* című hasonlíthatatlanul kimagaslik társai közül; tárgya kissé bizar ugyan, de sok erővel van feldolgozva. Egy fiúba mestere belenevelte a mindenütt leselkedő Haláltól való félelmet — ennek a fiúnak agyremes rettegését, gyáva vívódásait, majd gyászos végét festi a költemény a nyelvnek és verselésnek nagy készségével. Szerzője *Oláh Gábor* debreczeni főgimn. tanuló, a kitől sok csinos verset hozott már a «Tanulók Lapja». Most jutalmul *Tompa összes költeményeit* (4 kötetben) kapja. Mellette *Csiky Kálmán* budapesti főgimn. tanuló a «Napkelet» és *Madai Gyulának* «Hol az Isten?» költeményei válnak ki; előbbi a messzibe vágyódásnak poétikus nyilatkozása, utóbbi régi gondolatot (a tudáskodásban hiteltelenné vált ember a természetben megtalálja az Istent) példáz lendületes, színes nyelven.

2. *Eredeti elbeszélés* szép számmal érkezett be, közötté több jóvaló munka. Igazán «eredeti» sorukban az *Úti élmények*, melynek szerzője a szünidei utazásokra tüzelő cikkeknek értelmében való diák. Vasuton ment a felvidékről Kolozsvárra és onnan gyalogszerrel bejárta Erdély legszebb pontjait, számos mulatságos kalandja akadt, melyeket jóízű humorral mesél el (igen jóízű, mikor az offenbányai pap vendégszerető házában egy csomó magafajta utazó tanulóval találkozik s éjjel szalmán hálva, egymást leitatják túl diákcsínyek elbeszélésével). Az élelem nagy útjában nem került többé 75 krajczárnál, mert az életrevaló fiú mindig papnál, jegyzőnél stb. kapott pompás ellátást. — A többi elbeszélés szintén mind a diáklétekről táplálkozik, abból ki derűs, ki borús részleteket

szed tollhegyre; a vidámabbak a sikerültebbek, mert ezek mind az életben gyökeresnek, a valóságból fakadnak; hisz a diáklétekről szenvedése, sötétje többnyire csak képzelt, röpke dolog, míg az öröme kézenfekvő igaz. *Rácz Sándor* hódmezővásárhelyi főgimnázista elbeszélése oda sarkallik, hogy «nem való még diáknak a szerelem» és e tételt egy romeó-kodó gyerek gyászos szekundáival illusztrálja. *Kohn Ernő* rimaszombati főgimn. tanuló «*A becsület útján*»-nak azt nevezi, hogy egy diákot, ki plagizált munkával jutalmat nyert, lekiismerete furdalja és bevallja vétkeit. A *Budás* című kis novella egyszerű tárgya mellett is ügyesen, csinosan van dolgozva, szerzőjének tehetségéről tanuskodik s épen ezért említést érdemel. *Iff. Nyáry György* szegedi diák írta. — Mindezeknél sokkalta sikerültebb a «*Pánt Istók viszontagságai*» cz. pályamunka. Egységes elbeszélésnek nem nevezhető, a szerző egy csomó vig diákcsínyet köt fűzérbe, miket ugyanazon alakok visznek végbe. A humor iránt való érzék, a diáklélek ismerete és szép elbeszélő képesség tüntetik ki ezen művecskét, melyet a nyomdáfestékre méltónak találtunk és reméljük, hogy híveink örömmel fogják olvasni. Szerzője *Balkányi Kálmán* debreczeni diák, kinek *Dickens* híres nagy regényét, «*Kopperfeld Dávid*»-ot adjuk jutalmul; míg az «*Úti élmények*» derék «garabonciás»-a, *Singer Gáspár* érsekújvári főgimnázista *Pulszky F. Életem és élményeim* cz. könyvét kapja.

3. Egy további pályakérdésünk *irányezik* kivánt, olyanforma közleményt, a melyent mi szoktunk hozni a lap élén: az ifjúságot érdeklő ügyekről és tételokről. Az érdeklődés jókora volt: mintegy 20 dolgozat érkezett be, de csak kevesen tudták eltalálni a kívánt hangot, mert jobbra vagy a száraz elmélkedés húrját pengették, vagy pedig oly tárgyalásokba ereszkedtek, a melyekről gyakran volt már szó a «T. L.» hasábjain. A jutalomra (*Abrányi Kornél: Visszaemlékezések* cz. műve) *Bamberger István* a budapesti IV. ker. főgimn. VIII. o. tanulója érdemesítjük, «*Kézimunka a középiskolában*» című cikkelyéért, melyben meggyőzően serkenti kézi ügyességnek elsajátítására az ifjúságot. Érdekes eszmét vet föl *Lichtenstern Béla*, a fővárosi ev. ref. főgimnázium VI. osztályának tanulója, arról, hogy a budapesti önképzőkörök képviseltesék magukat az egyes intézetek önképzőköri ülésein. Az eszme különben nem új, mert lapunk régi évfolyamaiban már fel volt vetve. Dicsőretre méltóan dolgoztak: *Semsei Róbert* ungvári főgimnázista «Az életnek tanulunk» cz. cikkével; *Kejzár Gyula* pozsonyi főgimn. tanuló, ki a naplóírást ajánlja a pályatársaknak; *Ungár Aladár* szarvasi tanuló a tornázás kultusát hangoztatja és megőrjja a nagyobb ifjaknak a testgyakorlat iránt tanúsított lenézését; *Téglás Géza* főrealista Déván a «művészet»-nek nevezett gyorsírás felkarolásáról ír megszívlelendő sorokat.

(Vége következik.)

VEGYESEK.

Halálos saltomortale. A *szatmári Eink*-féle uszodában a múlt héten halálos szerencsétlenség történt. *Markovits Sándor* főgimnáziumi hatodik osztályú tanuló a fürdő ugródeszkájáról úgy akart a vízbe ugrani, hogy a levegőben testével megfordul s úgy merül a vízbe. *Markovitsnak* ez az úgynevezett saltomortale nem sikerült; olyan szerencsétlenül esett vissza az ugródeszkára, hogy az élébe vágta a fejét s

elszédülve lebukott a vízbe. Az úszómester segítségével is késő volt már, mert a boldogtalan ifjút holtan fogták ki a vízből.

Petőfi emléktábla. A békésvármegyei közművelődési egyesület Petőfi Sándor mezőberényi lakását megjelölő emléktábla elkészítésére *Kallós Ede* szobrászművészt kérte fel. Az emléktábla egy méter magas, 85 cmtr. széles, vörös márványlap, felső baloldalon Petőfit portraitszerű hűséggel ábrázoló művészi bronzrelieffel, a relief alatt következő felirattal:

Petőfi! innen ragadtott a végzet
Harcok terén keresni dicsőséget,
Innen távozva ért utól halálad,
S leltél halálban — halhatatlanságot! —

Kegyeletül

1899. évi július 30-ikán

Békésvármegyei közművelődési egyesülete.

A fenti gyönyörű, hangulatos, poétikus szöveget *Somló Sándor* koszorús költőnk írta. — A remek négy sor *mindent* kifejez és feleslegessé tesz minden egyéb magyarázatot.

Emléktábla felállítás. Július 20-án állították fel a rosokvány-dobói határon azt az emléktáblát, melyet az 1849 június 20-án elesett honvédek emlékének szenteltek. Ezt a csatát a borsodmegyei ifjúságból alakult «Borsodi védőrség» három százada, valami félszázad lengyel légióbeli vívta.

Az ütközet délután egy óra tájban kezdődött, csatárláncban vonultak az oroszok és magyarok egymással szembe. Egész délután tartott a folytonos puskatűz, két század a lengyelekkel az országúttól jobbra küzdött az oroszokkal; a harmadik század az országút baloldalán levő lapályon folytatta a tüzelést. Katonáink hősiességgel verték vissza az oroszokat, nevétek azoknak gyávaságát, kik valahányszor a mieink szorongynyal mentek ellenük, ordítva futottak vissza. Bár kozák lovasok is jelen voltak, tulajdonképen mégis csak a gyalogosok vettek részt az ütközetben.

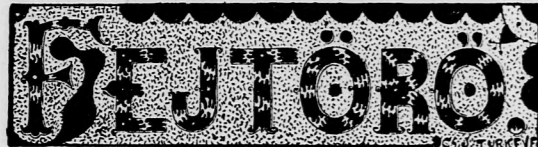
Győzelemtől ittasan rohantak előre katonáink, midőn este 7 órakor megszólaltak az oroszok elrejtett ágyúütegei és bizony szomorúan jártak volna, ha meg nem fordulnak és a közeli erdőbe visszavonulva meg nem kezdik ők is a tüzelést. A hatás rendkívüli volt, elesett a kozákok őrnagya, mire a kozákok megrettenve a roppant ellentállástól, elmenekültek. Erre a magyarok is útnak indultak és már reggelre Eperjesen voltak.

Ez röviden a története annak a csatának, melynek emlékére a fent említett emléktáblát felállították.

Gyalog Debreczentől Rómáig. *Erdői Károly*, debreczeni VII-ik gimnázista, ki június 20-án indult el nagy útjára, július 27-én már Rómában, a Quirinalisról írt barátjának levelet. Nincs semmi nagyobb baja, csak pénz dolgában szűkölködik, mert, a mint írja, mindössze 7 centje maradt, s az olasz nép takarnányaiból tengeti életét. De jókedve, kitartása, lelkesedése nem csökkent! Isten tartsa meg a derék magyar fiút, hogy jó egészségben fogadhassák iskolatársai s adhassák meg neki a megérdemelt elismerést.

A méter jubilál. 1799. június 22-én határozta el a francia törvényhozó testület a méter egységet. Kilencz év, egy hónap és 14 napi munkába került ennek az egységnek a megállapítása. A méter tehát száz éves. Kötelező használatát azonban csak 1801-ben mondták ki. Az új rendszer nehezen honosodott meg és Franciaországban is sokan méregetnek még most is láb és hüvely szerint. Nálunk csak 1876 óta kötelező a méter-rendszer használata.

A világ legnagyobb konyhája. A világ legnagyobb konyhája a Bon-Marché házában van Párisban. Ez a konyha az óriási áruláz négyezer alkalmazottját látja el étellel. A konyha legkisebb bográcsa 83 liter, a legnagyobb 400 liter irtartalmú. A konyhá-
nak ötven olyan sütőserpenyője van, hogy mindegyik-
ben 300 szeletet és 220 font burgonyát lehet sütni.
Ha omelette a reggeli, akkor 7800 tojás kell hozzá.
A kávégép naponta mintegy tíz hektoliter kávét főz.
E rengeteg konyhában hatvan szakács és száz kukta
van alkalmazva.

Jelige: Fejtörő az elme sportja.

Rovatvezető: Csizsár József.

Számtani kérdés:

Egy kutya egy nyulat üldöz, a nyúl 90 ugrással előbbre van s 5 ugrást tesz azon időben, melyben a kutya 4-et tesz. Már ha két nyúlugrás mekkorásága a kutyanak 5 ugrásával egyenlő, hány ugrást kell a kutyanak tennie, hogy a nyulat utóérje?

Földrajzi kérdés:

Hogy nevezik azt a Biharmegyei községet, mely a Sebes-Körös mellett fekszik? Közelében van az Igricze vagy Pesterei barlang, melynek szádaja a vonatról is látszik, s odább délre van a Kalotai barlang.

Történelmi kérdés:

Melyik római császár volt az, a ki egy ideig apósa vezetése mellett uralkodott? Alatta foglalta el Alarich Rómát.

Természetrizai kérdés:

Mi a neve annak az állatnak, melynek egész szervezete alkalmas a hegyen való mászkálásra és ugrálásra? Szőre durva, hosszú, feje aránylag rövid, homloka széles, orra keskeny; fejét két sarlóidomú rovátkos szarv díszíti.

Képrejtvény.

Megfejtési határidő 1899. augusztus 20.

A 31. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Irodalomtörténeti kérdés: Faludy Ferenc, született 1704-ben Németújvárott, meghalt Rohonczon 1779-ben **Történelmi kérdés:** Kosciuszko Taddé, Csengey Gusztáv: A fogoly lengyel. **Képrejtvény:** Nem szabad az, ki önmagán uralkodni nem tud.

Helyesen fejtették meg: Wendörfer Imre, Lichtenstern Béla, Niegreis János, Strausz Gyula, Scherz Alfréd, Vadas Zoltán, Kemény Antal, Aczél testvérek, Schvitzer Zoltán, Engel László, Keviczky Vilmos, Szenyovszky Ferenc, Lissen S., Blamberg A., Kozsereán Gergely, Horváth Sándor, Hajdu Béla, Kovács Dénes, Galovics Andor, Puskás Endre, Ember István, Faix Károly, Nyárády László, Stand Gábor, Krepelka Ferenc, Pichler Ágost, Litsék Zoltán, Miskolczy Gusztáv, Schenkenberger József, Gürtler István, Ehrenfeld Dezső, Berger Mór, N. Botka Andor, Zs. Tóth Albert, Tschet Károly, Lázár Béla, Borosnyay Oszkár, Jankó Béla, Hoffmann Géza, Balkányi Kálmán, Zakár Lajos, Krafka Boriska, Jeney (?) István, Laban Antal, **Marschalkó Ferencz.**

A kitzűzött könyvjutalmat Rupp K. *Magyar írásbeli feladatok* című művét **Marschalkó Ferencz** tanuló nyerte el Budapesten.

SZERKESZTŐI TELEFON.

G. K. Bpest. Olyan újság nálunk nincs. — **V. J.** Kovászna. A «Vasuti Tisztképző tanfolyam» igazgató-sága hozzánk nem szokta beküldeni a pályázati hirdetést s ezért pontos adatokkal nem szolgálhatunk. Forduljon tehát Zay Adolf miniszteri tanácsos úrhoz (VIII. ker. Luther-utca 3.) részletesebb utasításokért. — **B. K.** Nagyvárad. Hát feltételezi maga azt mirőlünk, hogy mi az egyes intézetek értesítői felett úgy rendelkezünk, hogy azokból tetszés szerint küldhetünk példányokat annak a kinek tetszik? Aztán meg mi közvetítésre nem vállalkozunk ám! — **E. Gy.** Elek. Vegye meg a táblát s kötsse be bármely könyvkötővel. — **R. O.** Lippa. Rendelje meg kiadóhivatalunkban Szász Károly «A versszavalás elméleti és gyakorlati kézikönyve» cz. munkáját. Ára 1 frt 20 kr. — **H. J.** Kisczell. Főleg a pénzüntézetekhez szoktak menni, de felveszik a Minisztériumokba és más hivatalokba is. Pályát ajánlani annak, a kinek hajlamait és természetét nem ismerjük, igen bajos dolog. — **N. K.** Czipfer. Az eddigi évfolyamok mindég január 1-én kezdődtek; a jövő évfolyamot azonban október elsején kezdjük. — **K. E.** Puchó. Helyes volt. — **T. K.** Sárosszék. Az érettségi tételek közlését tervbe vettük mi is. Több diákszólást is kaptunk, de, hogy azokat épen a szünetidőben fogjuk-e közölni, azt előre nem mondhatjuk meg. — **K. Á.** Debreczen. Vegyük a dolgot úgy, a mint van: maga látott egy képet, «mely a csatába rohanó Petőfit hőshonvédekkel vezetve ábrázolja», azt kérdezi tőlünk, hogy azt a képet hol szerezhetté meg. Nem veszi észre, hogy milyen furesa egy kérdés ez? Epen olyan, mintha mi arra kérnők magát, hogy mondja meg nekünk, hogy hol olvastunk mi arról a bizonyos nürnbergi töléseről, mert szeretnénk birni hiteles leírását, hogy alkalomadtán elkészíthessük. — **T. K.** Sárosszék. A kérdzett lap czíme: Le Progrès. Kiadóhivatala Gyár-utca 24. szám alatt van. — **A. hullócsillag** című vers valamivel jobb az eddigiekénél, de nekünk még mindég nem elég jó.

Teljes ellátásra 2 vagy 3 vidéki tanulót elfogad Budapesten lakó keresztény család. Külön szoba. Czím: *öze. Kohutek Antalné VIII., József-körút 83. III. em. 44.*

!!! Gyűjtők figyelmébe!!!

8149

«VILÁGPOSTA»

czím alatt érdekes tartalmu képeslevelezőlap és levélbélyegűjság jelent meg.

Előfizetési ára egész évre 2 frt, felévre 1 frt. A lap kiadóhivatala **Faludi Zsigmond** előnyösen ismert levélbélyegüzletében **VII., Erzsébet-körút 28. szám** alatt van.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	SZERKESZTI	FŐMUNKATÁRS:	SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Negyed évre ... 1 frt 20 kr.	DE RUPP KORNÉL	GAAL MÓZES.	Budapest,
Fél évre ... 2 frt 40 kr.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.		IV. ker., Egyetem-utca 4. szám.
Egész évre ... 4 frt 80 kr.	Megjelenik minden vasárnap.		<i>Kéziratokat nem adunk vissza.</i>

KENYÉR ÉS BECSÜLET.

Regény az ifjuság számára. 17

Irta Gaal Mózes. Illusztrálta Neogrády Antal.

Az orvos-egyetem dékánja a fekete táblára kifüggesztetett egy felszólítást, mely az orvos-növendékeknek szólt. Ékes tollal írott felszólítás volt az, legnemesebb fényében tüntette fel az orvos igazi hivatását, s végül felszólította, hogy a kinek kedve volna a kolera-járványtól megtámadott vidékre menni, az három nap alatt jelentkezzék a dékáni hivatalban.

Az orvos-növendékek legnagyobb része fázott még csak a gondolattól is, hogy odamenjen s életét kockáztassa. A kinek esetleg kedve volt is reá, azt a szülei nem engedték.

Az első, a ki a dékánál jelentkezett, Solyom János volt.

Az öreg, bozontos szemöldökű professzor, kinek országszerte híre volt nyeresége és rengeteg tudománya miatt, megveregette a «fiatal kolléga» vállát, azt mondta, hogy hivatásának nemes tudatával bir és majd lesz reá gondja, ha visszatér a — csatatérről.

Solyom János tudta, hogy minő rémes esatater az, hova indul, de a fiatal lelkesedés vele csak a feladat nagyszerűségét láttatta. Ha a szenvedők áldása, a megfélemlettek bizalma fogadja, nem fog visszariadni még a haláltól sem.

Sziváknénak azt mondta, hogy haza megy néhány hétre a szüleihez, a szobát ne adja ki másnak bérbe.

— Nem én, soha! Tiszteltetem a kedves apja urát, azt a jó szavú, nyájas rokont.

A kinevezési okmányával s egyéb fontos iratokkal, melyeket a miniszteriumban állítottak ki neki, elindult.

Suhajda úr kísérte ki a Józsefvárosi pályaudvarhoz. Hogy történt, mint történt, de nagyon elérékenyedett, s mikor Jancsit utoljára megcsókolta, bizony a kövér Suhajdának még a könyve is kiesordult.

A kupé ablakából kihajló Solyom e szóval búcsúzott tőle:

— Viszontlátásra! . . .

Suhajda úr pedig napokig azt hajtogatta:

— Be nagy kár volna érte, ha . . . Istenem, be nagy kár volna!

XXV. FEJEZET.

A halál országában.

Az ifjú kolera-orvos éjfél után két órakerkezett meg a kolozsvári állomásra. A bérkocsisok szinte hajba kaptak egymással, hogy melyik vigye őt be a városba. Solyom János úgy döntötte el a vitát, hogy be sem akart menni, hanem egy apahidai gyékényes szekeret fogadott, s elindult azon nyomban Torda felé.

Arra a vidékre küldötték ki őt.

A kocsis tömzsi, deres bajuszú székely volt, a ki valahonnan Csikból vetődött a Mezőségre. A lovait még most is «csá»-val hajtotta, mint a esikiek szokták.

— Aztán nem fél az úr a kolérától? — böfenté ki a kurta pipaszár mellől, melyet a világ minden kineseért sem vett volna le az agyaráról. — Mert erre felé nagy baj van ám. A papoknak jó aratása volna, ha temetni mernének! . . .

— Nem félek, bátya, ha félnék, úgy hiszem, nem jöttem volna erre felé — viszonzá János.

— A már úgy van, uram! Ekkor a nyomorúság azt tartom még a hatvanharmadiki döghullás sem volt, pedig a már aztán Isten igazában nagy volt. Apámnak Csik-Szépvízen öt darab marhája egy